Millised muudatused tehakse töövõime-toetuse seadusse?

Mida plaanib riik ette võtta dementsete hooldusega?

Kuidas luua oma kodukohta hästi toimivat erihoolekannet?

Millal valmivad maailmapanga hoolduskoormuse raporti poliitikasoovitused?

Viimsi Raamatukogu
A 0 0 4 2 2 1

JUUNI 2017

PUUTEPUNKTID

SÕLTUMATU AJAKIRI, MIS VÕITLEB ERIVAJADUSTEGA INIMESTE ÕIGUSTE EEST
KÕIK EESTI PUUETEGA INIMESED, NENDE LÄHEDASED JA NENDEGA TEGELEVAD SPETSIALISTID – ÜHINEGE!
Nr 59

Andrey Yavnashan

Et luua kohad, kus me puudega LÄHEDASTEL OLEKS HEA OLLA

Nüüd läheb keeruliseks

Juba üle aasta käib suure lombi taga töö, mille raames koostab maailmapank Eestile n-ö hooldus-koormuse raporti. Raporti valmimine on üks osa 2015. aasta lõpus riigikantselei juurde loodud hoolduskoormuse rakkerühma tööst, mille ülesanne on töötada välja poliitikasuunised valitsusele, et muuta olukorda, kus kümned, võib-olla sajad tuhanded Eestimaa inimesed hooldavad kodus ja iseendaga võidu oma haigestunud või puudega sündinud lähedasi. Sageli kaotavad ka hooldajad tervise, pered langevad vaesusse. Erinevalt paljudest teistest riikidest pole Eestis loodud tervishoiu- ja hoolekandesüsteemi, mis tagaks peredele normaalse elu jätkumise, kui mõne pereliikmega midagi tõsisemat on juhtunud.

Maailmapanga raport saab avalikuks 21. juunil. Rakkerühma liikmed ja arvukad koostööpartnerid on juba praeguseks enamvähem kursis, mis pilt selles avaneb. Raportis on kirjeldatud kolme võimalikku stsenaariumi (0, 1 ja 2), mida riigid kasutavad pikaajalise hoolduse korraldamiseks. 0-tase on see, kus riigi panus on väike ja põhikoormus lasub peredel, 1. taseme korral jagab riik/omavalitsused hoolduskoormust peredega, 2. taseme korral katab riik põhiosa hooldusest, nagu näiteks Skandinaavias.

Raporti karm tõdemus on, et Eesti eesmärk peaks olema jõuda 0-tasemele. Praegu asume sellest allpool!

Järgmiseks koostab rakkerühm valitsusele poliitikasoovitused. Need peavad valmima sügiseks. Septembri ajakirjas kirjutame kõigest lähemalt.

Tiina Kangro, peatoimetaja

Eliise Krjukov
27.01.2005 – 14.05.2017

Head teed sulle, Pöial-Liisi!

14. mail, emadepäeva õhtul lahkus meie seast pisike-armas Pöial-Liisi, Eliise Krjukov. Nüüd puhkab imeilusate inglitiibadega Eliiseke kõrgel pehmel pilvepadjal, valvates ja hoides oma imelist emmet Margitit igal eluhetkel.

Eliiseke puudutas oma olemasoluga paljude inimeste südant ja tänu temale sai alguse armas Eliise puhkusepesa, mis on toeks ja abiks paljudele Pärnumaa puudega lastele ja nende emadele-isadele.

Olgem mõtetes tänulikud sellele vaprale tüdrukutirtsule, kelle elukäik oli keeruline, kuid kes suutis selle lühikese ajaga anda ühiskonnale nii palju. Kallis Margit, oleme mõtetes sinu ja su perega. Sinu eluteed valvab nüüd üks kauneim ingel...

Kolleegid, saatusekaaslased, Puutepunktide lugejad

Kallid Puutepunktide lugejad!

Järgmine ajakiri ilmub septembris. Ilusat suve!

PUUTEPUNKTID

Ilmub alates oktoobrist 2011
Väljaandja MTÜ Puutepunktid
Registrikood 80334985
A/a EE452200221053907379
E-post info@puutepunkt.ee
Tellimine www.puutepunkt.ee

© OÜ Haridusmeedia 2017
Peatoimetaja Tiina Kangro
Toimetaja Anne Lill
Kujundaja Heiko Kruusi
Keeletoimetaja Kaja Randam
Trükiarv 8900

Viimsi Raamatukogu

Töövõimereformi seadused saavad mitu muudatust

Riigikogu plaanib jaanipäevaks vastu võtta seadusmuudatused, millega lapitakse kinni mitu töövõimereformi valusat auku. Lugege palun järgnevat tähelepanelikult, kui hakkate sisenema või olete juba sisenenud uude töövõime toetamise süsteemi.

Tegelikult oli ju ette teada, et poliitikute 2014. aasta suvel probleemsena ja sihtgruppe kuulamata vastu võetud seadus hakkab rakendumise järel kaasa tooma probleeme. Karta oli ka seda, et seadust õnnestub muutma asuda alles siis, kui reaalsed inimesed appi karjuma hakkavad. Nüüd ongi see aeg käes.

Esimene muudatus puudutab olukordi, kus töövõimetoetuse õigusega tööl käiv inimene saab ühe kalendrikuu jooksul korraga kätte mitme kuu palga, mistõttu ta kaotab õiguse järgmise kuu töövõimetoetusele. Teatavasti sõltub ju uues süsteemis toetuse saamine sellest, kui palju inimene ise teenib. Arvestust peetakse kuukaupa.

Millal selline olukord võib tekkida? Näiteks võib makseraskustes tööandja lükata palga maksmise edasi. Või siis on tegu puhkuseraha ettemaksega, ka siis saab inimene puhkusele minnes korraga kätte eelmise kuu töötasu ja puhkusekuu väljamakse. Võlaõigusliku lepinguga töötades võib aga juhtuda, et tööd on tehtud mitu kuud järjest, aga töötasu makstakse välja lepingu lõpus korraga.

Kui töövõimetoetuse saajale ühes kuus makstud brutotöötasu ületab 1063 eurot, ongi praeguse seaduse järgi töötukassal kohustus asuda ta toetust vähendama. Kui osalise töövõimega inimene teenib ühes kuus brutotasuna 1468 eurot, jääb ta järgmisel kuul toetuseta ja isegi juhul, kui ta siis mitte midagi ei teeni.

Seadusmuudatusega tekib aga inimesel sellistel puhkudel õigus teha töötukassale avaldus, kus ta selgitab, milliste kuude eest see suurem summa on talle makstud. Lepingu, palgalehtede või muu asjakohase tõendi lisamise korral ei vähenda töötukassa ka ta toetust.

NB! Inimene peab sellistel juhtudel ise silma peal hoidma ja töötukassat teavitama. Andmesüsteemid ei võimalda töötukassal kahjuks sellist infot saada maksuametist, sest deklaratsioonides on näha vaid kalendrikuus inimeste töötasudelt makstud summaarne sotsiaalmaks.

Teine muudatus puudutab osalise töövõimega noori, kes lõpetavad kevadel kooli ja kavatsevad sügisel edasi õppida. Praegune seadus näeb ette, et kuigi noor asub juba septembris uuesti koolipinki, peab ta töövõimetoetuse jätkumiseks suvekuudel aktiivsusnõudeid täitma (tööd otsima, töötama). Seadusmuudatusega see nõue tühistatakse 95 päevaks ehk siis ajaks, mis jääb kooli lõpu ja uute õpingute alguse vahele. Näiteks kui noor suundub põhikooli järel kutsekooli või keskkooli, keskhariduse omandamise järel kõrgkooli või ka näiteks samal haridustasandil ühelt kutseõppekursuselt teisele.

Mis aga juhtub siis, kui noor on kavatsenud edasi õppida, aga näiteks valitud õppeasutusse sisse ei saanud? Seadus sätestab, et sel juhul tekib tal aktiivsusnõue ikkagi kolme kuu möödudes. Toetust tagasi nõuda töötukassal õigust ei ole.

Osalise töövõimega inimesed vabastatakse aktiivsuskohustusest (töö otsimine, töötamine) ka siis, kui nad viibivad haiglaravil või läbivad ambulatoorset ravikuuri, mis takistab tööturul tegutsemist, näiteks on vaja käia protseduuridel iga päev vms. Senise seaduse järgi võeti selle punkti all arvesse vaid tahtest olenematut ravil viibimist.

Neljanda olulise muudatusega lahendatakse olukord, mida kogesid tänavu kevadel paljud, jäädes kuuks või paariks üldse sissetulekuta, kuna nende töövõime hindamise otsus töötukassas ei valminud õigeks ajaks ehk seaduses sätestatud 30 päeva jooksul.

See puudutab eeskätt inimesi, kes on seni saanud töövõimetuspensioni ja lähevad esimest korda töötukassasse oma töövõimet hindama

ja taotlevad ka töövõimetoetust. Aga sama seadusmuudatus kaitseb edaspidi ka neid, kes hakkavad läbima töötukassa korduvhindamist.

Seadust muudetakse nii, et kui inimene on oma taotluse õigel ajal (korduvekspertiisi tähtaja sees) sisse andnud, aga hindamine venib (töötukassa on ülekoormatud, vaja on hankida täiendavaid terviseandmeid vms), siis jätkatakse inimesele ta senise pensioni/toetuse maksmist kuni uue otsuse valmimiseni.

Kui uue otsuse järgi polegi inimesel enam õigus töövõimetoetusele, siis vahepeal välja makstud raha tagasi ei nõuta. Vastupidises olukorras aga, ehk kui hindamise järel tekib õigus suuremale toetusele, saab ta puudu jäänud osa tagantjärele kätte.

Eelmise punktiga koos muudetakse seadust ka puude tuvastamise ja puudetoetuse vallas. See tähendab, et kui inimene on andnud sisse puude korduvekspertiisi taotluse, aga otsus viibib, pikendatakse ta senist puuet ja vastavat toetust uue otsuse valmimiseni.

Põhjus, miks otsused viibivad, on lihtne: kuna sotsiaalkindlustusamet peab puude tuvastamisel kasutama töötukassas tehtud töövõime hindamise andmeid, tingib ühe otsuse viibimine ka teise edasilükkumise. Inimesed satuvad aga selle tagajärjel keerulisse olukorda, sest puudeotsusest sõltuvad mitmesugused teenused ja soodustused, samuti on puudetoetus paljudele hädavajalik igapäevaseks eluga toimetulekuks.

Ka siin kehtib loogika, et kui uue otsusega inimesel puuet ei tuvastatagi, aga ta on vahepeal saanud eelmise otsuse pikendusena toetust, siis seda tagasi ei nõuta. Vastupidisel juhul aga, kui uue otsusega tekib õigus suuremale toetusele, saab ta vaheraha tagantjärele kätte.

Seadusmuudatused hakkavad kehtima juba 1. juulil. ***Tiina Kangro***

Riik plaanib jätta DEMENTSETE hoolduse omavalitsuste mureks

Möödunud aasta oktoobris saatis õiguskantsler Ülle Madise kirja sotsiaalkaitseministrile palvega algatada dementsetele eakatele sobiva hooldusteenuse väljatöötamine. Kuhu on sotsiaalministeerium selle ülesande täitmisega praeguseks jõudnud?

Madise viitas oma kirjas hulgale kontrollkäikudele hooldekodudesse, kus oli leitud dementseid eakaid mittesobivates tingimustes: magamistubadesse lukustatult jne. Õiguskantsler tõi paralleeli erihooldusteenustega, mis on riigi vastutusala tööealiste psüühilise erivajadusega inimeste ees. Vanaduspensionieas dementne pääseks aga sellele teenusele vaid siis, kui tal oleks diagnoositud lisaks raske psüühikahäire. Ja sellisel juhul vaid kohtumäärusega erihooldekodu kinnisesse osakonda paigutamiseks.

See ei ole humaanne lahendus. Eriti arvestades erihoolekandeasutuste kinniste osakondade teenusekvaliteeti ja asjaolu, et seal viibivad koos käitumishäiretega autistlikud noored, skisofreeniahaiged, alkohoolikud jne. Õiguskantsler viitas, et erihoolekandeteenuste osutajadki ei pea seda lahendust dementsete eakate jaoks õigeks. Neile oleks vaja eraldi välja töötatud hooldusteenust.

Riik eraldi teenust ei loo

„Selge on see, et dementsusega inimestele riigi rahastava teenuse väljatöötamist tulevikus ette näha ole," vastas Puutepunktidele tänavu juuni alguses ministeeriumi eakate poliitika juht Ketri Kupper. Ta selgitas, et kuivõrd eakate hoolekande korraldus on seaduse järgi omavalitsuste, mitte riigi ülesanne, plaanib ministeerium panustada selle se, et jõustada omavalitsusi sotsiaalteenuste arendamisel ja pakkumise.

Samas tunnistas Kupper, et dementsusega inimeste sihtgrupp on sotsiaalsüsteemis kindlasti üks valupunkte ja seda on teadvustatud ka sotsiaalministeeriumis. Seetõttu töötab ministeerium välja lahendusi, kuidas sihtgrupi olukorrale vedigi leevendust leida. „Nagu ikka on võtmeküsimus vajaliku rahalise ressursi leidmises, kuid selge poliitiline huvi teemaga tegelemiseks on olemas," ütles Kupper. Ta viitas Euroopa Sotsiaalfondi vahenditele, mida ministeerium on omavalitsustele juba eraldanud ning eraldab lähitulevikus veel omavalitsustele hoolekandeteenuste, näiteks päevahoiu ja intervallhoolduse käivitamiseks ja suuremas mahus osutamiseks.

Koolitatakse teenuseosutajaid

„Lisaks on meil kavas käivitada käesoleval aastal koostöös tervise arengu instituudiga üldhooldusteenuse osutajatele n-ö arengu programm, et luua head kohalikku praktikat ja suurendada teadlikkust dementsusega inimeste hooldamise eripäradest, julgustades hooldusteenuste osutajaid neile teenuseid pak-

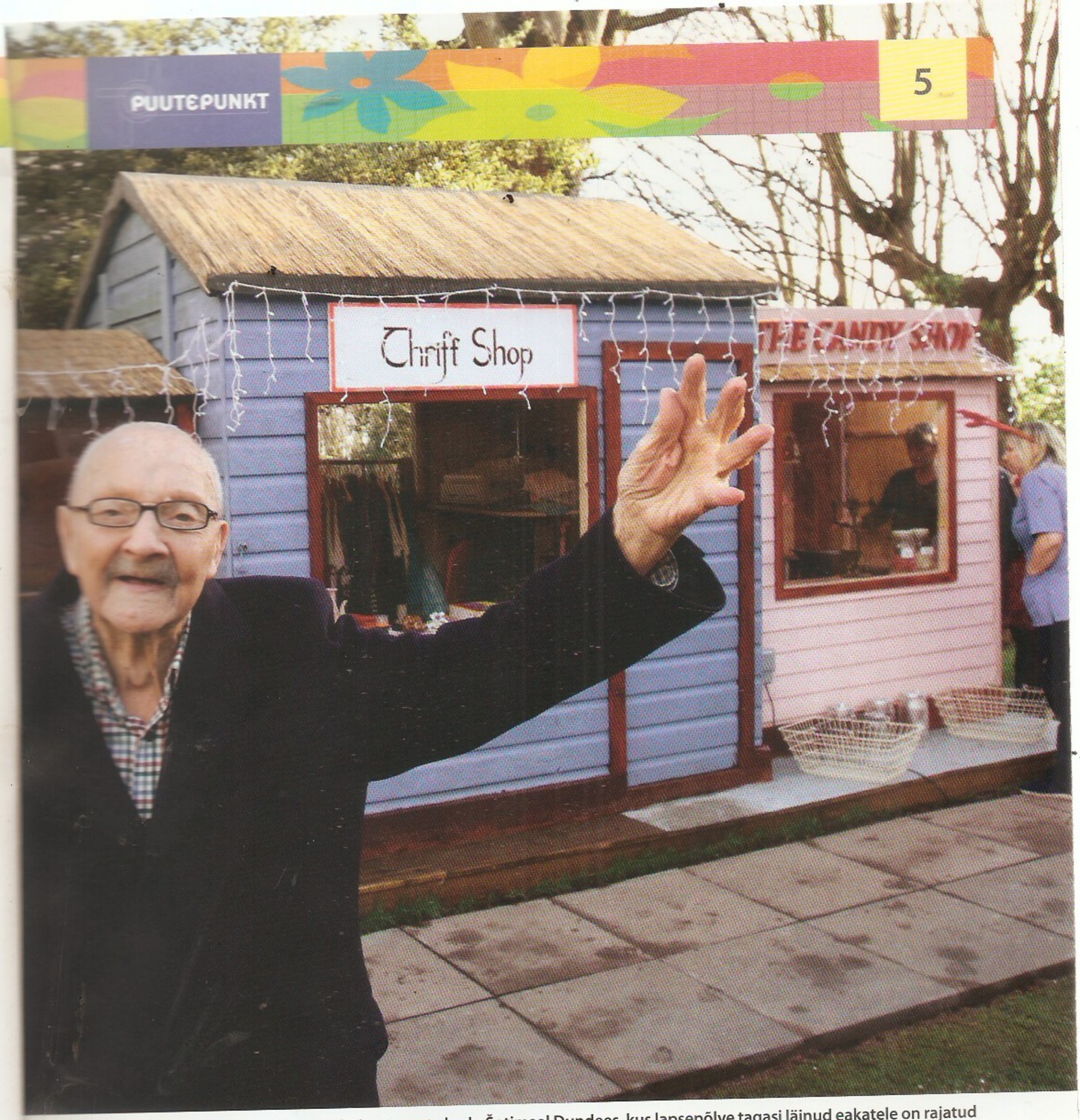

100-aastane Gerry Morrison avab dementsete kodu Šotimaal Dundees, kus lapsepõlve tagasi läinud eakatele on rajatud mängupoed, kohvikud, postkontor ja lehekiosk ning kus käibel on isegi oma mänguraha. Dundee Care Home

kuma," kirjeldas Kupper paberile pandud plaane.

Ta lubas, et arenguprogrammis töötatakse välja juhendmaterjalid ja õppevideod, pakutakse hoolekandeasutustele sisekoolitusi jne, et teenuseosutajatel oleks rohkem teadmisi dementsusega inimeste vajadustele vastava, isikukeskse üldhooldusteenuse arendamiseks.

Ministeerium peab plaani ka dementsuse kompetentsikeskus rajada, mis hakkaks kogu tegevust, sealhulgas konsultatsioone ja koolitusi juhtima, metoodikaid koondama, õppematerjale pakkuma jne.

Ka erihoolekanne areneb

Ketri Kupper lisas, et täiendusena käib erihoolekande süsteemi nüüdisajastamine Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendite toel, mille raames on algavas teises voorus kavas keskenduda erihoolekandeteenuste spetsiifilisematele ja keerukamatele sihtrühmadele. Selle raames plaanitakse luua kvaliteetseid teenusekohti ka kohtumääruse alusel teenusele suunatud ja ebastabiilse psüühikaga inimestele.

Samas möönas ta, et kogukondlikud hoolekandeteenused peaksid dementsusega eakate jaoks siiski põhiosas sündima kodu lähedal. Kuidas täpselt omavalitsused või siis eakad ise oma perede toel teenuseid rahastada suudaksid, ta praegu öelda ei osanud. ***Tiina Kangro***

ISSN 2:
SAAJA

Järve kool rühib koos perede ja kogukonnaga eesmärgi poole

1996. aastal tööd alustanud Võru Järve koolist on aegade jooksul juba hulk aastakäike puudega noori välja lennanud. On viimane aeg luua piirkonna puudega inimeste jaoks ka hästi toimiv erihoolekandesüsteem.

Koolis õpivad nii Võrus elavate perede lapsed kui ka linnaääre tagant ja kaugematest küladest-taludest tulijad. Osa saabub jala või ühissõidukiga, osa toovad pered autoga või on abiks sotsiaaltransport. Koolis saab omandada põhiharidust nii lihtsustatud, toimetuleku- kui ka hooldusõppekava järgi, viimased kaks neist tähendavad ka lisa-aastate võimalust.

Kooli juurde on kõiki võimalusi ära kasutades loodud rehabilitatsioonikeskus, lapsehoiuteenus ja isegi hoiukodu. Kuid õpetajatele ja peredele on juba aastaid kestvaks mureks see, et põhikooli järel pole noortel kuhugi mujale edasi minna kui vanemate hoole alla koduseinte vahele.

Just seepärast algatasid pered juba palju aastaid tagasi Võrust kümmekonna kilomeetri kaugusel asuvasse Lasva valda Nõnovale intellektipuudega inimeste küla ehituse – see jäi aga rahapuudusel soiku. Nüüdseks seisab vabatahtliku tööga võsast puhastatud ja korda tehtud krunt ning viisteist aastat tagasi valatud ja praeguseks sammaldunud vundament jõude.

Et olukorda pisutki leevendada, on tublid pered koostöös kooli juhtkonnaga (kelle hulgas on samuti puudega laste vanemaid) ning mõistva linnavalitsuse kaasabil suutnud käima joosta puudega noorte käsitöökeskuse. 2014. aastast on Võru äärelinnas sisustatud ka väike ja hubane Meiela kodu, kus kaheksa noort saavad toetatult elada ööpäev läbi ja vanemate igapäevase abita.

Ent see ei ole Võru kandi rahva jaoks kaugeltki piisav. Niisuguseid puudega inimeste grupikodusid oleks vaja juurde luua. Maha pole maetud ka Nõnova projekti äratamist unest, kui Brüsselist Eestile erihoolekande arendamiseks ette nähtud toetusrahad kuidagigi kohaliku rahvani jõuaksid.

Tiina Kangro

Andrey Yavnashan

Vaimupuudega inimesed pole töömasinad, nende jaoks on ülitähtis, et töised tegevused, mäng ja igapäevaelu käiksid käsikäes.

Kuidas tühjast ruumist sai hubane töökeskus

„Õkva tan nuka takan," annab hallipäine seitsmekümne ligi proua käega viidates meile lahkesti nõu, kuidas Võru kesklinnas asuvast pargist kõige otsemat teed pidi MTÜ Meiela töökeskuseni jõuda. Proua teab ka lisada, et seal Lembitu tänava otsas asuvates käsitöötubades koovad Järve kooli lõpetanud puudega lapsed vaipu, meisterdavad kaarte ning teevad savitööd.

Proua teab ka lisada, et seal Lembitu tänava otsas asuvates käsitöötubades koovad Järve kooli lõpetanud puudega lapsed vaipu, meisterdavad kaarte ning teevad savitööd. See tähendab, mitte enam lapsed, vaid kirjade järgi juba täisealised noormehed ja neiud, kel koolitee selja taha jäänud. Puude tõttu nad aga vanusest hoolimata iseseisvalt eluga hakkama ei saa, samas käsitöö peale on neil soont ning visadusega teevad paljud küllap eakaaslastele silmad ettegi. Proua ütleb, et on samuti ükskord sealt läbi astunud ja naabrinaisele sünnipäevakingiks kruusi ostnud. Kruus olnud väga kena ja naabrinaine pidavat sellest siiani hommikukohvi jooma.

Kooli rajaja, direktor, toetuskeskuse Meiela juhatuse liikge ja üksiti 35-aastase puudega poja ema Reet Kangro ütleb, et neli aastat tagasi tööd alustanud Meiela töökeskuse üks plusse on kindlasti asukoht kesklinnas, paljude möödaminejatega tänava ääres. Inimesed astuvad igapäevaseid toimetusi tehes kogu aeg keskusest mööda ja ikka jääb kellegi pilk peatuma vaateakendele paigutatud käsitöö väljapanekule.

„Ruttavad küll võib-olla kümme või kakskümmend korda vitriinidest niisama mööda, aga ühel kenal päeval astuvad uksest sisse ja otsustavad asja lähemalt uurida," räägib Reet Kangro.

„Intellektipuudega inimesed on osa ühiskonnast, elu on lihtsalt niimoodi loodud," jätkab Reet. „Kui me neid eripäraseid inimesi igapäevaselt näeme, siis harjumegi nendega ära." Pika staažiga puudega lapse emast koolidirektor rõhutab, et tema meelest on puudega inimeste ühiskonda integreerimise „eesliinil" praegu just kodus üles kasvanud põlvkond puudega noori, sest nemad on juba sünnist saati elanud meie keskel.

„Väikeses linnas teatakse üksteist. Sünnitraumade tõttu ajukahjustuse või päriliku haigusega sündinud lapsed on meie korterinaabrite, töökaaslaste või kunagiste koolikaaslaste lapsed – miks peaksime võõristama neid seetõttu, et nad on pisut teistsugused? Sellepärast, et keegi

Meiela on ka ise nagu väike kogukond. Enamik kodu ja töökeskuse kasutajaid on omavahel tuttavad juba kooliajast.
Andrey Yavnashan

neist ei hakka elu lõpuni ise kõndima või rääkima?" küsib Reet.

Toimetajale ja fotograafile töökeskust näidates räägib ta, et kõik see, mis neis käsitöötubades olemas on ja seal igapäevaselt toimub, on suuremas jaos 14-aastase sügava liitpuudega poja ema Tatiana Panichkina töö tulemus. Kogu juriidika, teenuste taotlemine sotsiaalkindlustusametilt, tegevusjuhendajate leidmine, koolitamine on Tatiana vabatahtlik panus.

Peamine on alustada

„Linnavalitsus aitas ruumid leida, aga tegevust alustasime päris tühjalt kohalt. Mööbli korjasime siit-sealt kokku, kellelgi oli midagi üle jäänud või siis kodus tarbetuks osutunud, aga pärast väikest putitamist on esemed jätkuvasti kasutuskõlbulikud. Mitte miski siin ruumides pole niisama taevast alla sadanud – iga kangastelje ja savipõletusahju hankimiseks on tulnud kirjutada taotlusi või algatada projekte. Või korraldada kampaaniaid, kus on annetusi kogutud," jutustab Tatiana, kelle perre lisandus eelmisel aastal pisitütreke.

„Abiks on olnud ka heatahtlikud kaaslinlased. Võru maavalitsus ostis töökeskusele savi. Mõni linnakodanik on tühjad munakarbid kokku kogunud ja puudega noortele meisterdamiseks toonud. Aga ega annetajadki saabu niisama, nende ülesleidmise, teavitamise ja usalduse võitmise taga on suur töö," lisab Reet.

„Samm sammu kaupa oleme edenenud. Nüüd on meil siin tavalistele kangastelgedele lisaks saori teljed, millega koome linikuid ja salle. Käisime Tallinnas, tutvusime puudeg noorte tugikeskuse Juks ja Käo pä vakeskuse toimetamistega ning sea saime teada, et sellised puudega in mestele sobivad käsitöövahend on üldse olemas. Tasapisi on kog meie olemine siin järjest kodus maks muutunud. Meiela rehabil tatsioonimeeskonna loovterape koos noortega maalis seinale triibu lised kaltsuvaibad ja töökoda-poo sai kohe särtsakama ilme," rõõmu tab ta. Kinnitades, et nii ta enda k ka Järve kooli ja Meiela kolleegid olgu siis vabatahtlike või palgalis töötajate põhimõte on olnud kog aeg: hakkame pihta! Alustame k või nullist, aga alustame!

„Töökeskust oli intellektipuud ga Võru noortele hädasti vaja, s ei saa pidada normaalseks oluk da, kus kooli lõpetanud noor inim ne jääb lihtsalt koju, sest pole ko ta, mis talle tuge ja tegevust pakub ütleb Reet.

Iga päeva, kuu ja aastaga te keskusel üha rohkem koostö kohaliku rahvaga ja enam on to ka kogukond. „Niisugune norma ne koostöö, inimesed tunne üksteist, teatakse puudega no te perekondi, teatakse ka praeg te väikeste puudega laste peresi kõike võetakse normaalselt," rää Reet Kangro.

„Mul endalgi oli hiljuti üks t juhus. Helistas üks tuttav ja ü et leidis kingiks saadud kohvi si alt nime Oliver. Küsis, et äkk see minu poeg, kes on selle kr teinud. Muidugi oli see tass M la töökojas minu Oliveri teht ütleb ta naeratades. ***Anne Lill***

Tahame ise oma puudega noortele KODUD LUUA

Andrey Yavnashan

Meiela alustas oma tegevust üksteist aastat tagasi rehabilitatsiooniasutusena. 2013. aastal valmis Võru kesklinnas asuv puudega noorte töökeskus, aasta hiljem väike noortekodu. Kahjuks jäi Võrust kümne kilomeetri kaugusel Lasva vallas Nõnovas Meiela algatatud intellektipuudega inimeste küla ehitus juba aastaid tagasi soiku.

Reet näitab lapivaipa, mille koostööpartneritest norrakad ükskord ta pojale Oliverile kinkisid. Noortekodusse kolimise ajal oli see esimene asi, mille Oliver kaasa võttis.

Meiela kodu on täpselt nagu iga teine tavaliste inimeste elamine Eestis. Kõik noored tulid siia kodust kaasa võetud mööbli, lemmikesemete ja tarbeasjadega.

Nõnova küla lugu on ajakirjanduses rohkelt kajastatud. Eriti pärast seda, kui üks toetuskeskuse tegusaid liikmeid, tuntud suusataja Silja Suija 2013. aasta suvel oma autistist tütre Jane tuleviku pärast muretsedes tollase sotsiaalministri Taavi Rõivase endale Võrumaale külla oli kutsunud.

Proovima, mis tunne noorel poliitikul on, kui ta kas või tund aega sügava liitpuudega last kantseldab. Ning ühtlasi arutama, mis ikkagi saab tasapisi juba samblaga kattuva Meiela keskuse alustatud peamajast ning selle kõrvale kavandatud puudega noorte külast, mille valmimist Võrumaa pered pikisilmi ootasid – ja ootavad siiani.

Hakkaja ema üllatus oli suur, kui kõrge riigiametnik tõepoolest sõidu ette võttis.

Ka toona veel iganädalaselt eetris jooksnud „Puutepunkti" saates tegime sellest sündmusest loo. Lootsime koos Võrumaa puudega noorte vanematega, et äkki toimibki silmast silma kontakt paberite vahetamisest tõhusamalt ning pikalt oodanud, kuid ülivajalik projekt hakkab lõpuks edenema. Seda enam, et erihoolekande reformimiseks mõeldud eurorahad olid juba Eesti poole teel ning aeg küps panna paika prioriteedid, kuidas hulka miljoneid psüühilise erivajadusega inimeste tuleviku nimel ja perede hoolduskoormuse vähendamiseks kõige paremini ära kasutada.

Kas lõpuks saame raha?

Kohtumisel Meiela küla ootavate lastevanematega andiski minister lootust ning pealegi rõhutas, et eurofondide arvelt tahetaksegi kindlasti ja esmajärjekorras toetada just selliseid ettevõtlikke inimesi, kes ei istu käed rüpes ega oota, millal riik vajalikud teenused kandikul ette kannab, vaid panustavad ka ise oma laste tuleviku kujundamisse.

„Kas kõrge riigiametniku tavatu reageering tavakodaniku pöördumisele võiks tähendada, et valdkonna areng saabki tõesti uue hingamise? Või oli ministri innukuse taga rohkem see, et valimised ju tulemas?" küsisime toona telesaates.

Kahjuks osutuski tõeks taas see viimane variant.

„Kuid Nõnova küla väljaehitamise mõtet pole meie siiamaani maha matnud," ohkab nelja suve taguste sündmuste meenutamise jätkuks Meiela eestvedaja Tatiana Panichkina.

„Kuigi, riiklikud suunad on nüüd ju muutunud ja tänapäeval leitakse, et intellektipuudega inimesed peaksid ilmtingimata elama hoopis linnas, kus neile on kättesaadavad kohvikud, muuseumid, ööklubid ja muu selline. Mis sest, et mõni neist pole elugi jooksul linnas käinud. Ja kuivõrd üldse on „linnavõlud" vajalikud inimesele, kel tarvis iga väiksemagi toimingu juures kõrvalabi? Pealegi on inimesed, olgu nad puudega või mitte, ikkagi erinevad. Ühtedele meeldib linnaelu, teistele mitte. Võrumaa on eriline kant, meil siin suuri linnu pole ja paljud on harjunud elama loodusele rüpes omá talus. Ka neil sünnivad vahel puudega lapsed. See aga tähendab, et tegemist on inimestega, kes on harjunud väikesest peale käruga aias lamama, metsas jalutama või peenramaal askeldama," jätkab Tatiana.

„Kui tuua selline puudega noor linnakorterisse elama, ei tunne ta end seal võib-olla üldse hästi, sest see pole tema jaoks loomulik keskkond," põhjendab ta.

Sammhaaval edasi

Millal või kuidas Nõnova küla väljaehitamiseks võimalusi leitakse, ei oska Tatiana Panichkina ega ka Järve kooli direktor Reet Kangro praegu siiski öelda.

Et aga mitte paigal istuda, on püütud Meiela raames ellu viia jõukohasemaid ja mitte nii mahukaid projekte. Lisaks juba eespool kirjeldatud puudega noorte käsitöökeskusele tegutseb juba kolmandat aastat Võru raamatukogumaja esimesel korrusel kaheksakohaline Meiela kodu.

Andrey Yavnashum

Koos juhendajatega pestakse ise oma pesu, õpitakse enese eest hoolt kandma, tehakse söögid ja hoitakse korras kogu majapidamine.

Tatiana ja Reet näitavad Meiela kodu päevaplaani, kus kogu vajalik teave on kirjas piltide ja piktogrammidega. Nii on kõigil elanikel kogu aeg selge, mis täpselt toimub.

„Jällegi, linnavalitsus aitas ruumidega, kõik muu oleme tasapisi koos peredega ise valmis pusinud, alates remondist, lõpetades kodu sisustamisega," räägib Reet Kangro. Ka ta oma 25-aastane poeg Oliver elab Meiela grupikodus ning on väga rahul.

„Kindlasti ei ole meie kodu väljanägemine võrreldav riiklike erihooldekodude uute ja maast laeni klaasakendega ning kalli köögitehnikaga varustatud peremajadega," jätkab Reet. „Meil tõi iga siia elama asunud noor kodust kaasa oma voodi, tekid ja muud armsad esemed. Aga keda peaks segama, kui ühes toas on koos üks pruuniks peitsitud ja teise seina ääres hoopis valgeks värvitud voodi? Peaasi, et neis tubades elavad inimesed end koduselt ja hästi tunnevad."

Reet ütleb, et kõige suurem tunnustus korraldajatele ongi see, kui sinna elama asunud poiss või tüdruk teatab nädalavahetusel vanematekodus külas käies, et olgu siis emps ja paps, aga nüüd ma lähen ära oma koju.

Tavaline igapäevaelu

Meiela kodu hoolealuste elu kulgeb kindla päeva- ja nädalaplaani järgi.

Hommikusöök tehakse kohapeal ise. Kella 9-ks minnakse töökeskusse, kus ollakse kella 16-ni. Päris kogu sealne aeg sihipärasele töötamisele mõistagi ei kulu, sest selleks pole intellektipuudega noored lihtsalt suutelised. Aga kuna lisaks Meiela kodu asukatele käivad töökeskuses ka linnas oma vanematekodudes elavad noored, on eakaaslaste seltsis ju alati vahva olla.

Õhtupoolikul on Meiela inimesed Järve koolis rehabilitatsioonis, psühholoogid viivad teraapiat vahel läbi ka nende ühiskodus.

Reedeti on noortel spordipäev, siis käiakse üheskoos Võru suures spordisaalis end liigutamas. Laupäev on koristuspäev ning pühapäev jääb

kõigeks meelepäraseks, mille jaoks argipäeviti mahti pole jagunud.

Kõikvõimalikel linnaüritustel osalemine kuulub samuti noorte ellu. Ja seda mitte üksnes külastajate või tarbijatena, vaid jõudumööda püütakse ka ühisürituste juures abiks olla. Mai alguses näiteks käisid Meiela elanikud linna rattapäeval osalejatele suppi jagamas. Supp oli kohale tulnutele tasuta, aga kõigil oli võimalus selle eest Meiela heaks korjanduskarpi annetus panna.

Erihoolekande pearahadest

Rahaliselt tegutseb Meiela kodu riiklikest erihoolekande pearahadest. Kaheksast noorest neli on odavamal, kogukonnas elamise teenusel, teised neli ööpäevaringsel teenusel.

„Tõde on see, et ega need meie kogukonnas elamise teenusele suunatud poisid-tüdrukud ka tegelikult selle teenuse jaoks ette nähtud napist rahast võimaldatava vähese toetusega hakkama ei saa," tunnistab Tatiana Panichkina. „Aga ööpäevaringsel teenusel olevate hoolealuste rahadega kombineerides tuleme toime. Töötajad on meil väga tublid, pole küll kordagi tekkinud küsimust, et mina sinu järele ei vaata, sest sina pead eeskirja järgi õhtul kella viiest hommikul kahekssani ise oma eluga hakkama saama! Kuna teise nelja noore jaoks on inimene majas olemas, saab ta ikka abiks olla, kui abi vaja on."

Perekonnad midagi teenusele lisaks ei maksa, samuti mitte linnavalitsus. „Nii et noorte endi töövõimetuspension või töövõimetoetus ja riiklikud pearahad on kõik, millega saame arvestada. Õnneks ei ole mittetulundusühingul vähemalt kohustust kasumit teenida. Sellega jääksime küll jänni," ütleb Tatiana muigel sui.

Ta lisab, et suviti käivad Meiela noored Nõnova küla krundil aeda harimas, seal on suisa kasvuhoone olemas, nii et salat-sibul ja tomat-kurk tulevad isegi linnas elades omast käest ning see on tore lisa toidulauale.

Andrey Yavnashan

Oliver on ületamatu oskuses lõigata kangast imepeeni riideribasid vaipade kudumiseks. Pealegi pole see tema jaoks tüütu töö, vaid üks lemmiktegevusi.

OLIVER tegi emast puudega laste kooli asutaja ja juhi

Pika staažiga Võru Järve kooli direktor Reet Kangro sai esimest korda emaks kesksuvel 35 aastat tagasi. Ta meenutab, et esialgu näis Oliveriga kõik korras olevat, aga paar päeva pärast poja sündi ütles lastearst, et beebi südames on kontrollimist vajavad kahinad.

Kohe pärast haiglast väljasaamist suunati meid südamearsti vastuvõtule. Kardioloog aga leidis, et asi väga hull pole ning et sünnitusel tekkinud hapnikupuudusest põhjustatud kahinad kaovad tõenäoliselt ise. Meid rahustati: tundke rõõmu, teil on tore ja terve laps! Eks sõna „hapnikupuudus" tegi meid noorte vanematena küll pisut ärevaks, aga kui ka neuroloog lapse üle vaatas ning leidis, et kõik on korras, ei muretsenud ka meie enam.

Oliver hakkas aastaselt käima ja kõik tundus olevat normis. Esimesed signaalid selle kohta, et poisi aju oli siiski sünniaegse hapnikuvaeguse tõttu viga saanud, tulid teisel eluaastal, kui laps ei hakanud rääkima. Probleemid tekkisid ka tahkema toidu mälumisega.

Enne kolmeaastaseks saamist olin Oliveriga kuu aega Tartu lastehaiglas uuringutel. Selleks ajaks oli selge, et lapse areng ei ole eakohane. Üks seik on sellest haiglaperioodist meelde jäänud. Logopeed nuusutas poisi kukalt ja küsis üpriski tõredalt: kas teile on ikka öeldud, et te ei tohi rohkem sünnitada, sest siin on ilmselgelt tegemist päriliku ainevahetushäirega.

Elage lihtsalt oma elu!

Andsime mehega vereproovid ja ausalt öeldes lõi asi meid rivist välja. Seda enam, et meil polnud mingeid teadmisi ainevahetushäiretest ega sellega seonduvast. Kõigele vaatamata ütles abikaasa mulle koju jõudes: „Ükskõik missugused need proovide vastused ka ei

Andrey Yavnashan

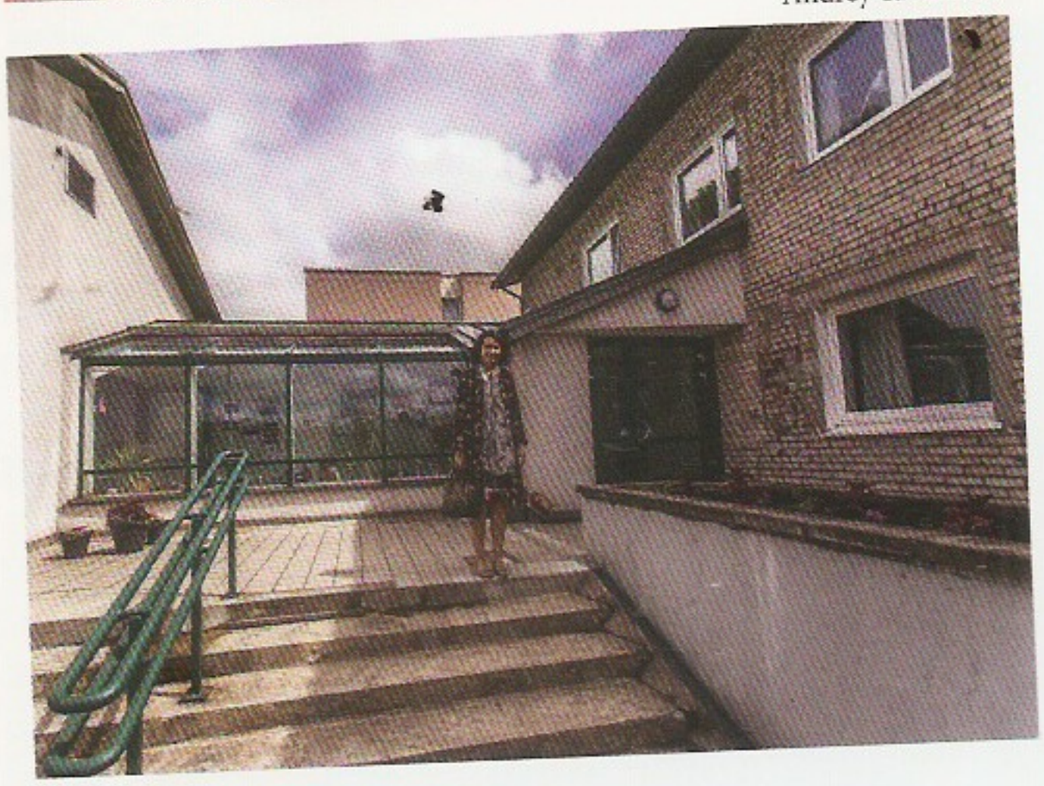

Reet on Järve kooli arendamisel lähtunud põhimõttest, et pered ei peaks jooksma teenuseid otsides mööda ilma ringi, vaid kõik eluks vajalik koondubki kooli juurde.

tule, meie jääme kokku! Seda enam, et meil on ju Oliver!"

Olin ausalt öeldes üllatunud, sest mina polnud selliste asjade peale veel mõeldagi osanud. Aga ma olin õnnelik, et ta nii ütles. Sellest hetkest hakkasime päev-päevalt aina enam kokku kasvama ja olime teineteisele alati toeks. Nii kaua, kui saatus meile ühiseid päevi kinkis. Abikaasa suri viis aastat tagasi.

Nende vereproovide vastused aga näitasid, et oleme täiesti terved ning mingit ohtu teise lapse tervisele pole. Kaks aastat hiljem sündis ki meile Anett. Sealt veel paar aastat edasi läksime pojaga uuesti Tartusse psühhiaatri vastuvõtule. Põhiline sinna mineku põhjus oli, et vaevasime ikka liiga palju oma pead küsimusega, miks Oliveriga nii läks. Kui tohter kuulis, et meil on peres juba teine laps, terve ja tubli kaheaastane tüdrukutirts, andis ta meile ülihead nõu: „Aga siis on teie elus ju kõik korras! Ärge esitage endile küsimust, miks esimese lapsega nii läks. Sellele küsimusele pole vastust. Elage lihtsalt oma elu!"

Uskumatu, kui palju tuge me neist lihtsatest sõnadest saime!

Ei tohi koju jääda

Oliveril on selles mõttes hästi läinud, et ta pole pikki aastaid kodus istunud nagu paljud tema eas puudega inimesed Eestis. Poiss läks kaheaastaselt lasteaeda ja jäi sinna üheksa-aastaseks saamiseni. Hilistunud arenguga lastel lubati tol ajal pikemalt lasteaeda jääda. Kui Eesti uuesti vabaks sai, muutusid seadused ja maksvusele pääses põhimõte, et kõik lapsed on õpetatavad ning neil kõigil on õigus koolis käia. Nii avati Võru Kreutzwaldi gümnaasiumi juures arendusklass, kuhu läks ka Oliver.

Mul endal tuli aga siis kahjuks töölt koju jääda, sest pärast tunde pidin pojale vastu minema ja ta koju tooma. Hiljem, juba Järve kooli direktorina, olen alati pidanud oluliseks, et puudega laste kooli juurde kuulub ka pikapäevarühm. Isademade tööpäev ei lõpe ju lõunaks nagu koolitunnid.

Nüüd elab Oliver juba neljandat aastat kogukonnateenusel Meiela kodus. Neli päeva nädalas käib ta töökeskuses tööl.

Oliveri kõne on siiani kehvake, ta räägib vaid paarisõnaliste lausetega, aga ta on õppinud end väljendama piltide abil. Oliver on loomult suur esteet. Puhtus ja kord on talle väga olulised. Töökeskuses on ta ületamatu oskuses lõigata vaipade kudumiseks ülipeenikesi riideribasid.

Panime ka kodus alati suurt rõhku pojale tööoskuste õpetamisele. Riisumised, kaevamised, küttepuude vedu ja riita ladumine, kõik praktiline ja kätega tehtav. Nagu meeski tavatses öelda: kui inimesel on käed-jalad terved, siis pole see nii tähtis, kui palju või kui hästi ta räägib – ta saab tegutseda!

Neist lapsest peale omandatud oskustest on nüüd Oliveril tema iseseisvas elus tublisti kasu.

Reet Kangro
35-aastase Oliveri ema

EERIK innustas oma ema teenuseid arendama

Meiela eestvedaja Tatiana Panichkina poeg Eerik sai aprilli lõpus 14-aastaseks. Ta on lamaja laps, kes vajab pidevat aspireerimist, paremate päevadel võib-olla paar korda tunnis, aga haigena isegi paari minuti tagant.

Eerik sündis raskete sünnikahjustustega ja see oli kohe selge, et tema arengust palju oodata ei maksa. Nii arstid ütlesidki: hea hooldus on parim, mida te sellele lapsele pakkuda saate.

Kolmandal elupäeval algasid beebil epilepsiahood. Need ei allu siiani ühelegi ravile. Kui laps oli viiene, lisandusid sagedased palavikud. Need võisid kimbutada mitu korda nädalas ja alati kerkis temperatuur väga kõrgeks, tavaliselt üle 40 kraadi. Nii et kiirabi oli meie majas väga sage külaline.

Õnneks on poisi seis praegu stabiilsem, ta reageerib tuttavale ümbrusele ja tunneb omal viisil ära lähedasi. Aga Eerik jääb alatiseks täishooldust vajavaks inimeseks. Ta sööb sonditoitu ja tal on ka trahheostoom.

Aastaid ma Eeriku kõrvalt tööle ei pääsenudki. Eriti keeruliseks muutis mu elu see, et ühekaasa läks välismaale tööle. See oli meie ühine otsus ja paratamatus majanduslikel põhjustel. Mitte kõik hooldusvahendid, mida Eerik vajab, pole tasuta.

Andrey Yavnashan

Tatiana ütleb, et Emily sünd ei vähendanud küll muret Eeriku käekäigu pärast, aga rõõmu on peres nüüd poole rohkem.

Vabatahtlikuna abiks

Kui Eerik Järve kooli läks, hakkasin vabatahtlikuna väikeses mahus projektitööd tegema. 2011. aastal, kui Eerik oli juba kaheksane, liitusin Meielaga, kuid päris palgaline tegevjuht sai minust alles möödunud aastal.

Õnneks on puudega lastele mõeldud teenused Eeriku eluajal väga palju arenenud. Aga isegi kui sul on riigi poolt ette nähtud lapsehoid, lisaks Tartu ülikooli kliinikumi lastefondi rahastatud hoiukodu ja veel tugiisik, on nii raskes seisus lapse kõrvalt töötamine füüsilises mõttes väga kurnav.

Neid olukordi on ikka päris palju ette tulnud, et mul lõpeb töö kell seitse õhtul, aga hoiukodu Järve koolis läheb kinni juba kell viis. Siis on alati kõva kombineerimine: mis ajal saab lapse järele vaadata mu ema, mis ajal tugiisik jne. Peale selle kurnab tõstmine selga. Vahepeal tundsingi, et minust endast hakkab tasapisi abivajaja saama.

Elu peab jätkuma!

Teises mõttes olen väga rahul, et olen saanud puudega laste ja noorte tuleviku nimel oma panuse anda. Olgu siis vabatahtlikuna või nüüd ametlikult tööl olles.

Oleks väga troostitu, kui elu koosneks vaid sügava puudega poja eest hoolitsemisest. Tahangi öelda, et nii kummaliselt, kui see ka ei kõla, olen ülepea oma eluga praegu väga-väga rahul, sest möödunud aasta novembris sain ka tillukese Emily emaks.

Taas: teise lapse sündi poleks ma saanud endale iialgi lubada, kui poleks kõiki neid teenuseid, mis mulle Eeriku emana toeks on. Samas, nende saamise nimel on ka väga palju tööd tehtud.

Muidugi mõtlesin enne sellise sammu astumist pikalt. Nagu vist seda teeks iga puudega lapse ema. Õnneks on mul olnud kõrval toetav pere ja selline julgustaja nagu Reet Kangro. Oma kogemuste pinnalt oskas ta mind veenda, et pere ei tohiks jääda ainult puudega lapsega. Nüüd tean ka juba omast käest, kui tähtis see on ja kui palju jõudu annab, kui haige lapse kõrval on ka terve.

Tatiana Panichkina
14-aastase Eeriku ema

TÄHELEPANU, KOV-id ja MTÜ-d!

Sotsiaalministeerium kuulutab suve lõpus välja teise taotlusvooru erihoolekande teenusekohtade rajamiseks.

- Rahastust saab taotleda ka uute teenusekohtade loomiseks, mis võivad olla toetatud elamise, kogukonnas elamise jms tüüpi kohad või ka ööpäevaringsed teenusekohad oma piirkonna psüühilise erivajadusega täiskasvanutele.
- Toetust võib küsida olemasolevate hoonete remondiks või renoveerimiseks, uute hoonete ehitamiseks, sobivate pindade ostmiseks jne. Teenusekohad ei tohi olla suuremad kui 30 kliendile, kus ühe perena ei tohi elada rohkem kui 10 klienti.
- Ühe teenusekoha rajamiseks võib küsida toetust kuni 30 000 eurot, millele lisaks peab projekti omaosalus olema vähemalt 15 protsenti. Ministeerium on lubanud uute teenusekohtade valmimisel tagada teenusele tulevatele hoolealustele ka vajalikud erihoolekande pearahad.
- Väljakuulutamisest alates jääb projektide sisseandmiseni 40 päeva. Seega tasub huvilistel hakata aegsasti valmistuma, et leida partnerid, mõelda läbi kõik detailid jne.
- Taotlusvooru täpseid tingimusi ja määrust praegu koostatakse, huvilistel tasub augusti lõpust hoida silma peal sotsiaalministeeriumi veebilehel.

Kuidas luua erihoolekannet oma kodukoha rahva jaoks?

Kui kohalik puudega laste kool, pered ja omavalitsus jõud ühendavad, saab paljudele vajalikele asjadele hinge sisse puhuda. Just nii on toimunud Võrus, kus Järve kool, Meiela toetusühing ja linn on erihoolekande seemned idanema pannud. Just sellistele algatustele peaks ka riik finantsidega taha tulema.

„Meie esimene kiire vajadus on uue, vähemalt 18-kohalise noortekodu järele, sest Järve kooli lõpetavad igal kevadel aina järgmised intellektipuudega noored, kes kõik vajavad oma kohta siin päikese all," kirjeldab Tatiana Panichkina Meiela toetusühingu plaane, millele kavatsetakse suve lõpus avanevast erihoolekande arendamise taotlusvoorust euroraha küsida.

Võru linnavalitsusega on neil kokkulepe, et rajatavaks puudega noorte rühmakoduks saaks renoveerida omaaegse linna noortekeskuse Liiva tänaval, Järve kooli lähedal. Aga ka selle uue asutusega Võru vajadused erihoolekandeasutuste järele tegelikult ei ammendu.

„Vajame kindlasti ka päevakeskust, sest kõik lastevanemad ei soovigi kohe kooli lõpetamise järel oma last ööpäevaringselt kodust mujale elama saata. See on täiesti normaalne soov ja hoolekanne peakski olema paindlik ning pakkuma lahendusi perede vajadustest lähtudes. Riigilegi on ju säästlikum, kui pered osalevad kauem ise oma abivajajate eest hoolitsemisel," selgitab Tatiana.

Järgmine ettevõtmine oleks suure järelevalve vajadusega autistide keskus. „Käisime Tallinnas Autistika keskuses asju uurimas ja nägime seda suurepärast tööd, mida tehakse seal Sirje Nordeni juhtimisel. Juba lähiajal on ka Võrru vaja oma Autistikat, see on möödapääsmatu," ütleb ta.

„Sellest järgmine samm on juba kõige raskemate, liitpuudega noorte hoolduskodu. Need on aspireerimist, sonditoitmist, asendiravi ja muud õendusabi vajavad lapsed, kelle hulka ka mu enda poeg kuulub," kirjeldab Tatiana.

Riik alustas valest otsast

„Kahjuks läks erihoolekande europrojektide esimese vooru raha peaaegu täielikult suurasutustele, nii et kui nüüd teises voorus kogukonnaprojektid mängu pääsevadki, on ikkagi lõviosa rahast kulutatud ära nende psüühilise erivajadusega inimeste peale, kes juba viibivad teenusel. Kuigi tundub ilmselge, et eeskätt tulnuks erihoolekannet reformides mõelda just nendele puudega inimestele, kes elavad neid terve elu hooldanud vanematega kodus ja kellest paljudel pole tuge mitte ühegi teenuse näol," muretseb Järve kooli juht Reet Kangro.

Ta lisab, et Järve kool ja Meiela on teinud juba aastaid koostööd taanlaste, norralaste ja inglastega, kes on nagu ühest suust kinnitanud, et deinstitutsionaliseerimine peaks toimuma loomulikul viisil – alustades kõigepealt sellest, et kodus üles kasvanud ja koolihariduse saanud puudega noortel oleks, kuhu edasi minna. Paindlikul viisil ehk grupikodudesse, kommuunidesse, ükskõik mis vormis see siis kuskil parasjagu toimib ja mille järele kuskil täpselt vajadus on. Tasapisi võiksid siis ka seni suurtes hooldekodudes elanud inimesed nende hulka sulanduda, kuni saaks suured asutused üldse sulgeda.

> “ Miks on kõige hinnatumad just lastevanemate rajatud erihoolekandeasutused, nagu Maarja küla?

Nii Reet kui ka Tatiana leiavad, et meil praegu kavandatav asutuseinimeste massiline ja kiirkorras linnadesse või alevikesse ületoomine ei vii erihoolekannet edasi.

Küüniline on süüdistada kohalikke kitsarinnalisuses ja sallimatuses, nagu viimasel ajal on juhtunud Antslas ja ka Võrus, kuhu on riigi jagatud eurorahastusega plaanitud püsti panna majutusüksused, et kolida sinna ümber 40 või ka 30 + 30 hoolealust senistest erihoolekodudest. Pole siis ka ime, kui inimestel tekib küsimusi, kes need üldse on, miks just siia tulevad jne.

Pole vaja süüdistada

„Kui meie Nõnovas oma plaanidega alustasime, kutsusime kõigepealt kohaliku rahva kokku ja rääkisime nendega. Selgitasime, et siia elama tulevad noored on samasugused nagu Maarja küla tüdrukud ja poisid. Maarja küla oli sel ajal juba tuntud ja end rahva silmis tõestanud. Järgmiseks pakkusime külarahvale välja Maarja küla ühiskülastuse. Tuli päris palju huvilisi, kes tahtsid paiga oma silmaga üle vaadata. Pärast seda pole küll ühegi inimese suust kostnud, et keda me siia tuua tahame või kas nad pole ohtlikud. Aga alustada etteheidetega, et vaat kui halvad ja tagurlikud te olete – see ei leevenda kuidagi esilekutsutud konflikti," selgitab Tatiana.

„Loo kurvem pool on muidugi see, et kõikjal, kuhu on kavanda-

> “Vabatahtlikud on võimas ressurss, mida riik ei tohiks kasutamata jätta.

tud hooldekodudest ümberkolimisi – Antslas, Võrus või Tallinnas –, on ka oma kohalikud puudega inimesed, kes ootavad abi,” jätkab Reet. „Kui siis nende kodukohta ehitatakse juba ette täidetud kohtadega suured teenuseüksused, kuhu kolivad sisse võõrad, siis pole ju väga imestada, kui kohalikud on suure hulga mujalt sissetoodavate puudega inimeste oma lähikonda saabumise vastu.”

Tehkem asju loogiliselt

Reet räägib, et üks Järve kooli lõpetav noormees ongi näiteks pärit just Antslast, kuhu nüüd plaanitakse ehitada uus 60-kohaline hooldusüksus. Poisi pere on aga endiselt seisus, et nende pojal pole pärast kooliaja lõppu kuhugi minna. Ei ole päevakeskust ega ka ööpäevaringset hooldust pakkuvat teenusekohta. Ikka jälle sama seis mis kakskümmend aastat tagasi, et ema jäägu töölt koju poega hooldama. Ka pojale mõjub see halvasti, sest kui noor täiskasvanu jääb vaid ema hoole alla, kaotab ta normaalse ja eakohase elu.

„Pealegi pole kõik lastevanemad eestvedajad või projektide läbiviijad, kõik ei suuda ega oska võidelda maa alt välja võimalusi, et oma lapsele inimväärne elu tagada. Seda enam peaks riik lugu pidama neist nagu kas või Meiela meeskond, kes sellega hakkama saavad. Vabatahtlikud on võimas ressurss, mida mõistlikult tegutsev riik ei tohiks kuidagi kasutamata jätta. Sest mõelge, miks on jätkuvasti kõige hinnatumad just lastevanemate rajatud erihoolekandeasutused, nagu Maarja küla? Sellepärast, et need on suure arusaamise pinnalt sündinud ja neil on sees see eriline hing, mis kaalub üles igasuguse välise külluse ja mis tahes luksuslikud olud,” sõnab Reet.

Lihtne ja mugav viis hügieeni tagamiseks lähedase hooldamisel

TENA nahapuhastusvahendid sobivad igapäevaseks kasutamiseks vee ja seebi asemel. Ei vaja veega loputamist. Pesuainega eelniisutatud abivahendid säästavad hooldaja aega ja neid on mugav kasutada nii kodus, haiglas kui reisimisel.

Niisked pesukindad TENA Wet Wash Glove

Eelniisutatud pesukinnas sisaldab nahka puhastavat ja hooldavat vahendit. Kasutage puhastamisel kinda mõlemaid pooli. Puhastamise järgselt ei ole vaja nahka veega loputada. Pesuaine puhastab ja hooldab õrnalt tundlikku nahka.

Peapesumüts TENA Shampoo Cap

Pesuvahendiga eelniisutatud peapesumüts on lihtne ning mugav viis juuste pesemiseks kui juuste pesemine vee ja šampooniga on raskendatud. Juukseid ei ole vaja eelnevalt niisutada ega pesujärgselt veega loputada. Kergelt lõhnastatud. 1 tk pakis.

Asetage ühekordne eelniisutatud peapesumüts kuivadele juustele ja masseerige pead õrnalt läbi pesumütsi 3–4 min. Eemaldage müts ja kuivatage juuksed. Tänu peapesumütsis sisalduvale palsamile jäävad juuksed pehmed ja kergesti kammitavad.

TENA

www.TENA.ee

ISSN 2228-1312

SAAJA AADRESS:
Viimsi Raamatukogu
Kesk tee 1 Haabneeme Viimsi vald
74001 Harjumaa
Perioodika 01

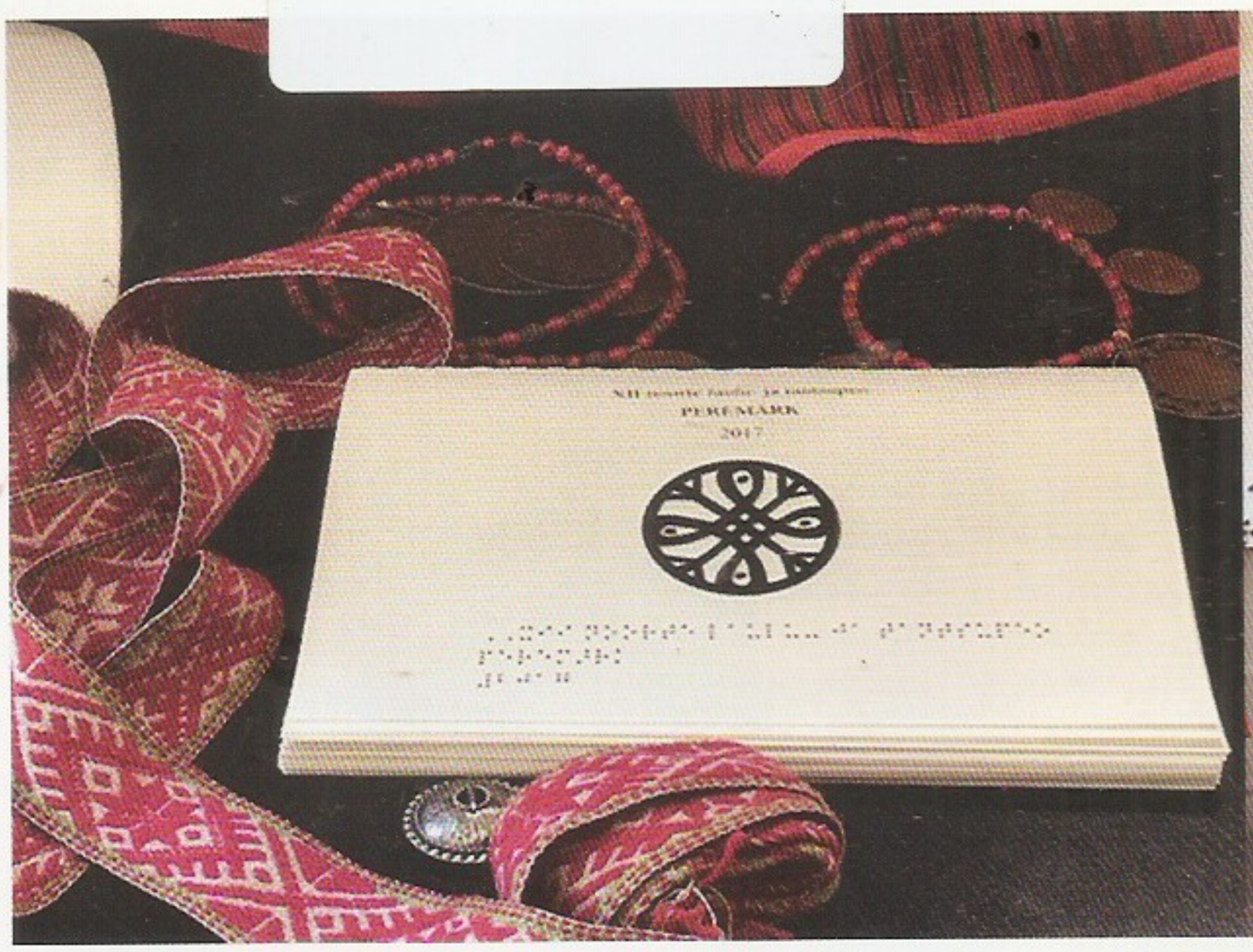

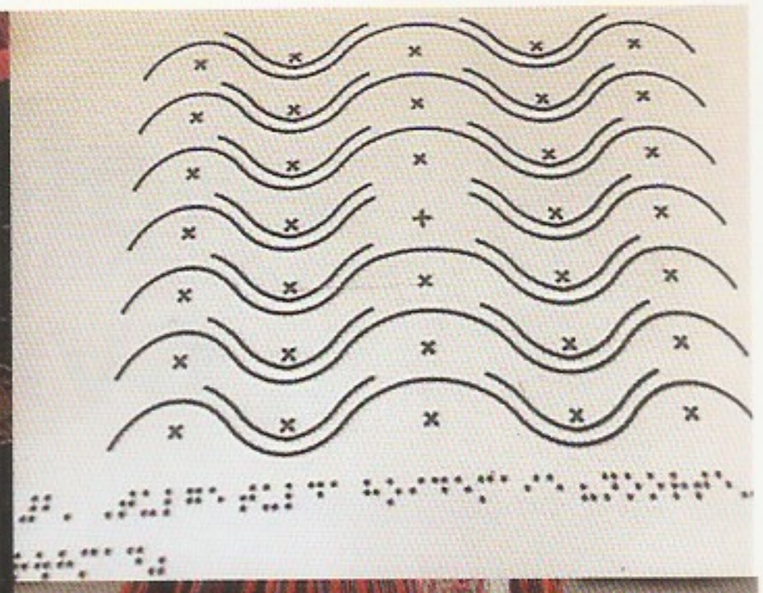

TANTSUPIDU OOTAB ka neid, kes ei näe!

Maailm muutub tasapisi ja tänavust noorte tantsupeo etenduse peaproovi oodatakse nautima ka vaegnägijaid ja pimedaid inimesi.

Et nägemispuudega inimesed võiksid vaatemängulisest peost osa saada, on korraldajad valmistanud neile nende vajadusi silmas pidades peo kohta puuteraamatu. Selles on kogu info esitatud punktkirjas, millele on lisatud paispaberile trükitud kombitavad joonised ja skeemid tantsunumbrite ning lavaplaanide kohta. Nii ärkab tantsupidu nägemispuudega vaatajate sõrmede all ellu. Sellele lisaks pakutakse kõrvaklappide kaudu ürituse kirjeldustõlget.

NB! Huvilistel palutakse tulek registreerida Eesti Pimedate Liidu kaudu. Pidu toimub 30. juunil kella 15–17 Tallinnas Kalevi staadionil.

Selliselt sünnib tantsupidu Eestis esimest korda ja saab teoks tantsupeomuuseumi ühisprojekti „Mina näen!" raames paljude osapoolte koostöös. Korraldajad lubavad, et kui ettevõtmine õnnestub, võetakse järgmiseks ette laulupeo elluäratamine kurtide ja vaegkuuljate jaoks.

KUI SAAD AIDATA.
Või kui tead kedagi, kes saab:
MTÜ Puutepunktid
arveldusarve EE452200221053907379
MTÜ Puutepunktid on riiklikus tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute ja sihtasutuste nimekirjas.

Täname kõiki ajakirja toetajaid!

Maikuus olite need teie: Helmen Kütt, Marget Moppel, Minija Pääslane, Aina Saarma, Merle Lints, Maris Luik, Tarmo Leheste, Maire Pihotalo, Siiri Klasberg, Ülle Väina, Külli Taremaa, Sigrid Kristin, Ulvi Mellis, Ere Tött, Maret Kivisaar, Anne Helme, Küllike Lain, Evi Johanson, Kreet Ojamets, Kaja Linder, Reet Jepisova, Sander Saat, Raili Veskilt, Kaia Veltmann, Maria Praats, He Fraz, Larissa Jarada Svjatoslava Legitševa, Lilia Tihane, Mari Peets, Anni Arumäe, Laine Johann Karolina Antons, Kalev Märtens, Karmo Kuri, Merje Noormaa, Kristel Jõksi, Evelin Peda, Triin Mägi, Keit Lipp, Kai Saluvee, Anne-Mari Rebane, Merle Koger, Alo Suursild, Chris-Helin Loik, E Saare, Moonika Janvest, Verner Tenson, Annely Kallo, Helle Veski, Julia Abiševa, Ande Etti, Imb Suun, Ursi Joost, Renee Kukk ja MTÜ Spordiklubi Meduus. Kollektiivse annetuse tegid ajakirjale Toila valla omastehooldajate tugigrupi liikmed Niina Ots, Krista Sallaste, Eha Valge, Maire Piibar, Anna Keuk-Oglõ, Virve Tõnnov, Anne Koido, Esta Laas, Tiia Alman, Eve Laiakask, Matilde Unt, Malle Press, Vilma Mets, Aliine Koppel ja Selma Kullamäe. Teie annetustest kogunes 712,50 eurot, mis aitas meil ajakirja tellijatele tasuta postitada. Suur tänu kõikidele!

Ajakirja väljaandmist toetavad ka
HASARTMÄNGUMAKSU NÕUKOGU
EESTI HOOLDAJATE LIIT
V:E:D:U:R.EE
TARTU ÜLIKOOLI KLIINIKUM Laste